

Comentariu despre originalitatea limbii operei lui Ion Creanga - a doua parte

Caracterul popular al limbii scriitorului nu se reduce numai la lexic, ci poate fi extins la fonetismul, gramatica si stilul lui Creanga. Artistul desavarsit pune in valoare toate aceste mijloace, creand acel farmec al spontaneitatii si autenticitatii, impresie care il insoteste pe cititor de la primele pagini ale scrierilor prozatorului.

Creanga - afirma atat de plastic Vladimir Streinu - se afla "intr-un fara sfarsit chef lexical (...) arunca vorbele in sus, plesnind in miez ca boabele de porumb la foc" (Ion Creanga 1971). "Scriitori ca Ion Creanga - aprecia genialul critic literar G. Calinescu - nu pot aparea decat acolo unde cuvantul e batran, greu de subintelesuri, aproape echivoc" (Ion Creanga - "Viata si opera", E.P.L., 1964). Amintim faptul ca "glosarul" intocmit de editorul "Operelor alese" ale lui Creanga (colectia "Clasici romani", a Ed de Stat, 1949) contine circa 10000 de cuvinte. Iorgu Iordan arata ca "o mare parte dintre cuvintele explicate sunt nu regionale, adica moldoveensti, ci populare, in sensul ca circulau pe vremea lui Creanga in vorbirea taranilor din numeroase tinuturi ale tarii.

Atat Iorgu Iordan cat si Jean Boutiere reduc considerabil (pana la o treime din totalul glosarului "regional" al lui Creanga) numarul cuvintelor propriu-zis regionale:

a) cuvinte care au in Moldova un sens special: a-si inchipui "a-si procura", a captusi "a prinde", a croi "abate".

b) forme fonetice moldovenesti ale unor cuvinte care aveau circulatie generala sopon "sapun", ghiavol "diavol", halagie "galagie"

c) cuvinte care circula in toate graiurile: berechet, bondita beteag, caier, ciubota cotlon, chef, cahj, claca etc.

d) regionalismele propriu-zise, in numar destul de redus: buhar "taur", colb "praf, curechi, dugheana iarmaroc, perja avan, coropcar, hulub, ialovita etc.

Creanga recurge la cuvantul apt sa exprime nuanat ideile cu ajutorul sinonimelor care dau varietati si culoare expresiei, pentru a ne infatisa modul cum catihetii de la Falticeni invatau gramatica El foloseste o serie sinonimica originala "Unia dondaneau ca nebunii, pana-i apuca ameteala altii o duceau numai intr-un muget, cetind pana le perea vederea la unia le umblau buzele parca erau cuprinsi de pedepsie".